

ضرورت توجه جدی به اتحاد «صلح و همکاری در منطقه»

کمال قلیچدار اوغلو رهبر دومین حزب بزرگ ترکیه یعنی حزب جمهوری خواه خلق این کشور، به تازگی در همایشی گفت که برای برقراری صلح در خاورمیانه و جهان اسلام، کشورهای ترکیه، ایران، عراق و سوریه باید گرد هم آمده و سازمانی را تحت عنوان «صلح و همکاری خاورمیانه» تشکیل دهند.

به گزارش آران نیوز به نقل از ایرنا: وی همچنین با بیان ضرورت تشکیل سازمان صلح و همکاری خاورمیانه در شرایط کنونی دلیل نگاه ویژه خود را به تأسیس چنین سازمانی «برقراری صلح در منطقه» عنوان کرد و گفت که سه کشور ایران، ترکیه و سوریه از لحاظ قومی و عقیدتی خویشاوند همدیگر هستند.

رهبر حزب جمهوریخواه خلق ترکیه که حزب متبوعش میراث بنیان گذار جمهوری نوین ترکیه یعنی مصطفی کمال پاشا ملقب به آتا ترک می باشد، با اشاره به ضرورت حل و فصل برخی اختلافات فی مابین این کشورها و طرح این پرسش که، چرا این کشورها با یکدیگر متحد نمی شوند، اظهار داشت: ما باید بر قدرت کشورهای خارجی مسلط بر منطقه فائق آمده و صلح و آرامش را به خاورمیانه به ارمغان بیاوریم.

سخنان قلیچدار اوغلو که پیش از این نیز مخالفت خود را با دخالت ترکیه در سوریه ابراز داشته بود، گرچه از نظر شکلی با سخنان قبلی وی در یک راستا قرار دارد، اما در محتوای خود حاوی پیامی مهم و در عین حال قابل تامل است که در صورت تحقق می تواند بزرگترین و تاثیرگذارترین اتفاق و رویداد سال ها، اخیر در منطقه بشمار آید.

این که سه کشور ایران، ترکیه و سوریه سازمانی را تحت عنوان «صلح و همکاری خاورمیانه» بنیان گذاری و نهادی را برای تامین امنیت و صلح تاسیس کنند تا با دسیسه ها و برنامه های برخی کشورها و دولت ها که برای ناامنی و تکه پاره کردن این منطقه همواره می کوشند، مقابله کند، موضوع بسیار قابل تامل و ارزشمندی است که نیازمند توجه جدی به مقوله امنیت منطقه است. این که سه کشور ایران، ترکیه و سوریه سازمانی را تحت عنوان «صلح و همکاری خاورمیانه» بنیان گذاری و نهادی را برای تامین امنیت و صلح تاسیس کنند تا با دسیسه ها و برنامه های برخی کشورها و دولت ها که برای ناامنی و تکه پاره کردن این منطقه همواره می کوشند، مقابله کند، موضوع بسیار قابل تامل و ارزشمندی است که نیازمند توجه جدی به مقوله امنیت منطقه است که قلیچدار اوغلو در شرایط کنونی و با احساس خطر از سناریوهای مخرب برای ناامن کردن منطقه آن را پیشنهاد داده است.

پیش از نیز مرحوم نجم الدین اربکان نخست وزیر و رهبر فقید حزب سعادت ترکیه با احساس ضرورت اتحاد کشورهای مسلمان در حال توسعه پیشنهادی را مبنی بر تاسیس «گروه دی ۸» ارائه داد و سرانجام در ۱۵ ژوئن سال ۱۹۹۷ از طریق بیانیه [استانبول](#) نهادی تحت همین عنوان پا به عرصه وجود گذاشت و رسمیت یافت.

اربان برای تحقق بخشیدن به پیشنهاد خود به ۸ کشور جهان از جمله جمهوری اسلامی ایران، پاکستان، بنگلادش، اندونزی، مالزی، مصر و نیجریه سفر کرد و با متقاعد کردن رهبران این کشورها سرانجام توانست یک گروه موثر میان کشورهای مسلمان در حال توسعه را پایه گذاری کند.

اعضای گروه دی هشت (Developing ۸ / D-۸ or Developing Eight) کشورهای مسلمان در حال توسعه هستند و این گروه در واقع از جمله پیمان های منطقه ای است که به منظور ایجاد روابط مستحکم اقتصادی بین کشورهای در حال توسعه اسلامی و تقویت نفوذ این کشورها در بازارها، جهان، تشکیک شده است.

موضوع استقلال اقتصادی و سیاسی و نیز تامین امنیت کشورهای مسلمان و بالاخص کشورهای منطقه خاورمیانه از موضوعات بسیار مهم و حیاتی و دغدغه بسیاری از اندیشمندان و سیاستمداران بوده است که در سال های اخیر و با توجه به اتفاقات و رخدادهایی که متأسفانه از سوی برخی از مرتجعین منطقه نیز به شیوه های متعدد مورد حمایت واقع شده، نظر بسیاری از رهبران و احزاب ساس کشورهای منطقه و حتی خارج از منطقه را به خود جلب کرده است.

در سال ۲۰۰۸ در حاشیه برگزاری یک نمایشگاه در شهر آنکارا، دنیز بایکال رهبر سابق حزب جمهوری خواه خلق ترکیه و بزرگترین منتقد سیاست های دولت وقت این کشور به نگارنده که از وی درباره میزان ضرورت اتحاد کشورهای منطقه برای ممانعت از دسیسه ها و برنامه های مخرب برخی کشورها پرسیدم، گفت که «بسیاری از کشورهای دوست و برادر تمایل دارند با یکدیگر متحد شوند

و برای توسعه و رفاه ملت خودشان گامهای بزرگی را بردارند، اما متأسفانه آمریکا و صهیونیست‌ها هرگز موافق آنها نبوده‌اند و هر کاری را که برای برهم زدن رابطه کشورهای دوست از دستشان برآید، انجام داده و خواهند داد». در سال ۲۰۰۸ در حاشیه برگزاری یک نمایشگاه در شهر آنکارا، دنیز بایکال رهبر سابق حزب جمهوری خواه خلق ترکیه و بزرگترین منتقد سیاست‌های دولت وقت این کشور به نگارنده که از وی درباره میزان ضرورت اتحاد کشورهای منطقه برای ممانعت از دسیسه‌ها و برنامه‌های مخرب برخی کشورهای پرسیدم، گفت که «بسیاری از کشورهای دوست و برادر تمایل دارند با یکدیگر متحد شوند و برای توسعه و رفاه ملت خودشان گامهای بزرگی را بردارند، اما متأسفانه آمریکا و صهیونیست‌ها هرگز موافق آنها نبوده‌اند و هر کاری را که برای برهم زدن رابطه کشورهای دوست از دستشان برآید، انجام داده و خواهند داد».

وی با یادآوری ضرورت اتحاد میان کشورهای منطقه، این را هم اضافه کرد که، ایران و ترکیه باید برای متحد کردن کشورهای منطقه به صورت واحد تلاش کنند و این دو کشور در صورت اتحاد عملی می‌توانند تأثیرات فزاینده‌ای را در منطقه و حتی جهان بگذارند.

بایکال در سال ۲۰۱۰ و در پی انتشار فیلمی غیر اخلاقی از او در فضای مجازی از رهبری حزب جمهوری خواه خلق، استعفا داد.

حال پس از گذشت یک دهه از زمان استعفای بایکال، جانشین وی نیز موضوعی را مطرح کرد که همانطور که گفته شد، بسیار قابل تأمل و مهم ارزیابی می‌شود.

چرا باید اتحاد منطقه‌ای صورت بگیرد؟

منطقه غرب آسیا که بسیاری آن را خاورمیانه می‌شناسند، از ۱۹ کشور تشکیل شده که عبارتند از، ایران، ترکیه، عراق، سوریه، لبنان، اردن، مصر، فلسطین اشغالی، عربستان سعودی، یمن، سودان، کویت، بحرین، قطر، امارات، عمان، الجزایر، مراکش و پاکستان.

اصطلاح خاورمیانه را اولین بار در سال ۱۹۰۲ دریاورد و مورخ آمریکایی، «آلفرد ماهان» به کار برد و منظور وی منطقه‌ی اطراف خلیج فارس بود که چون از زاویه قاره اروپا به آن نگریسته می‌شد، نه خاور نزدیک به حساب می‌آمد و نه خاور دور، بنابراین آن را خاورمیانه نامیدند.

«جرج لنچافسکی» افغانستان را نیز جزو خاورمیانه می‌داند؛ در حالی که سایر پژوهشگران این مسئله را قبول ندارند. «باری بوزان» استاد و نظریه پرداز روابط بین الملل که نظریه **مجموعه امنیتی منطقه‌ای** را نیز ارائه داده، معتقد است که کشورهای ترکیه، سودان و قبرس جزو خاورمیانه نیستند. بوزان کشورهای شمال آفریقا، شامل الجزایر، تونس و مغرب را نیز جزو خاورمیانه به حساب می‌آورد.

به هر روی صرف نظر از وابستگی جغرافیایی مجموعه کشورهای غرب آسیا آنچه که به نظر می‌رسد این کشورها که صاحب سرمایه‌های کلانی نیز می‌باشند، امروزه به آن نیاز دارند، **امنیت و ثبات** است که متأسفانه به دلیل عدم ثبات سیاسی در میان برخی از این کشورها و وابستگی شدید آنها به غرب به ویژه آمریکا، ثبات و امنیت کشورهای منطقه همواره مورد تهدید کشورهای خارج از منطقه قرار گرفته است. نمونه بارز آن نیز تحولات سال‌های اخیر سوریه، عراق، یمن و برخی کشورهای ریز و درشت منطقه بوده که محور مشترک تمامی این ناامنی‌ها غرب، آمریکا و اسرائیل بوده‌اند که با استفاده از اختلافات منطقه‌ای توانسته‌اند تا کنون شرایط را دستکم در ابعاد اقتصادی و سیاسی منطقه به نفع خود تغیر دهند.

بنابراین برای رسیدن به پایداری و ثبات، لازم است که کشورهای منطقه به طور جد به اتحادی باندیشند که نمونه‌ای از آن را کمال قلیچدار اوغلو رهبر دومین حزب سیاسی ترکیه بیان کرد.

ترکیه، ایران و سوریه می‌توانند محور اتحاد کشورهای منطقه باشند

سه کشور ایران، ترکیه و سوریه با دارا بودن ظرفیت‌های بسیار در حوزه‌های مختلف می‌توانند محور و پایه گذار اتحادی در منطقه غرب آسیا باشند که در صورت عملی شدن قادر خواهد بود که اولاً در مدت زمان اندکی سایر کشورهای منطقه‌ای که در مقاطع زمانی مختلف برای مصون ماندن از تعرضات بیگانگان دست به دامان کشورهای خاصی می‌شدند، به خود جلب نماید و در ثانی اتحاد یاد شده خواهد توانست پای بیگانگانی را که از هزاران کیلومتر آن طرف‌تر برای تأمین منافع خود و با دستاویز قرار دادن امنیت به منطقه می‌آیند، قطع کرده و خود سکان امنیت و ثبات منطقه را به دست بگیرند و آن را هدایت کنند.

در این میان ترکیه، ایران و سوریه می‌توانند با تشکیل این اتحاد گام مهمی را برای تأمین امنیت منطقه بردارند و مانع دسیسه‌چینی کشورها و برخی دولت‌های مرتجع منطقه علیه ثروت و منابع کشورهای اسلامی شوند همانطور که قلیچدار اوغلو گفت برای رسیدن به این اتحاد با کنار گذاشتن دشمنی‌ها در برخی سیاست‌ها نیز باید تجدید نظر شود. وی با بیان اینکه دشمنی موجود در

منطقه تنها از تحریک قدرت های خارجی نشأت می گیرد، افزود: ترکیه نیز به مفهوم جدیدی در سیاست نیاز دارد. ترکیه باید به سیاست مبتنی بر صلح و آرامش رو بیاورد. و همانطور که قلیچدار اوغلو گفت برای رسیدن به این اتحاد باید با کنار گذاشتن دشمنی ها در برخی سیاست ها نیز تجدید نظر شود. وی با بیان اینکه دشمنی موجود در منطقه تنها از تحریک های خارجی نشأت می گیرد، افزود که ترکیه نیز به مفهوم جدیدی در سیاست نیاز دارد و باید به سیاست مبتنی بر صلح و آرامش رو بیاورد.

بنابراین پیشنهاد سازمان « صلح و همکاری خاورمیانه » آقای کمال قلیچدار اوغلو رهبر دومین حزب بزرگ ترکیه امری مبارک و بایسته تلقی کرده و ضرورت توجه به آن از سوی دولت های مرتبط را موضوعی مهم و قابل توجه دانسته، در صورت تشکیل می تواند گامی مهم برای تامین امنیت و برقراری ثبات منطقه باشد.

بر این اساس از یک سو انتظار می رود قلیچدار اوغلو با تدوین برنامه ای جامع و کامل و برای اقناع کشورهای یاد شده سفرهایی را به تهران و دمشق برای ارائه طرح خود صورت دهد (همانطور که مرحوم اربکان برای توجیه طرح تاسیس گروه دی هشت به کشورهای عضو سفر کرد) و از سوی دیگر نیز دولت های مرتبط نیز باید گام های عملی را برای همراهی و تاسیس این اتحاد منطقه ای که می تواند زمینه ساز برقراری یک سازوکار مناسب برای تامین امنیت منطقه باشد، بردارند.